

**Uchwała Nr XVI / 84 / 2012
Rady Gminy w Tuplicach
z dnia 29 czerwca 2012 r.**

w sprawie: przyjęcia oceny zasobów pomocy społecznej Gminy Tuplice.

Działając na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591 ze zm.), art. 16a ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2009r. Nr 175 poz. 1362, ze zm.) Rada Gminy w Tuplicach

uchwała co następuje:

§ 1.

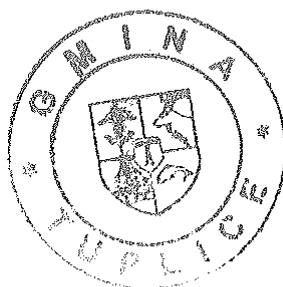
Przyjmuje się rekomendacje i ocenę zasobów pomocy społecznej Gminy Tuplice, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Tuplice.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Sylwester Mazurkiewicz

Uzasadnienie

Na podstawie art. 16a ust. 1-3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 175 poz. 1362 ze zm.) Gminy przygotowują ocenę zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej.

Przedmiotowa Uchwała stanowi zatem wykonanie obowiązku ustawowego.

Rekomendacje do oceny zasobów pomocy społecznej

Ocena zasobów pomocy społecznej jest wynikiem nowelizacji ustawy o pomocy społecznej z 2011 r. W art. 16a gmina została zobowiązana do przygotowania oceny w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej obejmującej w szczególności infrastrukturę, kadre, organizacje pozarządowe i nakłady finansowe na zadania pomocy społecznej bez względu na podmiot je finansujący i realizujący. Ocena ma służyć planowaniu budżetu na rok następny, ma również za zadanie pokazanie jakimi zasobami dysponuje pomoc społeczna oraz jakie są w tym zakresie potrzeby i braki.

Dane demograficzne

Ilość mieszkańców gminy w latach 2009-2010 była na podobnym poziomie, spadek mieszkańców nastąpił w 2011r. gdzie liczebność mieszkańców spadła o 32 osoby (z 3278 do 3246). Ilość kobiet i mężczyzn w roku 2009 była taka sama, ale już od 2010 r proporcje te ulegają zmianie na korzyść kobiet i jest ich więcej (w 2010r o 50 osób, w 2011 o 62 osoby) co może oznaczać, np. że umieralność wśród mężczyzn jest większa, że mężczyźni migrują za pracą, że opuszczają na stałe teren naszej gminy. Cały czas utrzymuje się też tendencja spadkowa urodzeń w stosunku do zgonów i tak: w 2009r urodziło się 36 dzieci a zmarło 42 osoby, w 2010r było 29 urodzeń i 39 zgonów a w 2011 było 29 urodzeń i 38 zgonów. Ostatnie 2 lata utrzymują się na podobnym poziomie zarówno w odniesieniu do zgonów jak i urodzeń.

Struktura bezrobocia

Poziom bezrobocia do wszystkich mieszkańców gminy kształtuje się następująco:

- w 2009r 10,4%
- w 2010r 9,1%
- w 2011r 8,9%

z czego wynika, że bezrobocie stopniowo spada, ale nie koniecznie musi to być efekt wzrostu zatrudnienia, które z reguły jest większe w okresach wiosenno-letnich, może to też być efekt migracji za pracą w głąb kraju, bądź poza jego granice. Niestety nie spada poziom osób długotrwale bezrobotnych: w 2009 było to 59,6%, w 2010 65% i w 2011 65,5%. Jest to bardzo duża ilość i należałoby tutaj zastanowić się nad działaniami w tym kierunku. Spada również odsetek bezrobotnych z prawem do zasiłku: w 2009 było ich 21% (72 osoby), w 2010 16,5% (49 osób), w 2011 16,5% (48 osób). Jest to bardzo mała ilość osób korzystających z tego uprawnienia.

Gminne zasoby mieszkaniowe są niewielkie, ale dzięki podejmowanym działaniom zwiększają się i dają ludziom szanse na własny lokal mieszkalny. Niestety z posiadanymi

zasobami finansowymi gmina nie jest w stanie zaspokoić wszystkich potrzeb mieszkaniowych mieszkańców. W najgorszej sytuacji są ludzie młodzi zakładający własne rodziny i chcący się usamodzielnąć.

Infrastruktura społeczna

Na terenie gminy funkcjonuje 1 biblioteka w Tuplicach z filią w Drzeniowie, 5 świetlic w tym 2 szkolne i 3 środowiskowe (w Tuplicach, Drzeniowie i Chełmicy), 2 boiska sportowe w tym 1 szkolne, 1 gimnazjum, 1 szkoła podstawowa (stanowiące zespół szkół), 1 ośrodek zdrowia z praktyką lekarza rodzinnego i pielęgniarką środowiskową natomiast brakuje lekarzy innych specjalności, mamy 1 przedszkole, w którym jest ograniczona ilość miejsc, od 2011r funkcjonuje 1 gabinet stomatologiczny, na terenie gminy nie ma żłobka jest więc problem z opieką nad młodszymi dziećmi. Cała infrastruktura społeczna za wyjątkiem świetlic środowiskowych znajduje się w Tuplicach co wiąże się dla mieszkańców z koniecznością dojazdów.

Struktura osób korzystających z pomocy

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej ulega w poszczególnych latach niewielkim wahaniom na plus lub minus, są to różnice rzędu 13-16 rodzin. Przedkłada się to na różnice w przyczynach ubiegania się o świadczenia np. z powodu ubóstwa w 2009 korzystało 159 rodzin, w 2010 176 rodzin, a już w 2011 ponownie spadek do 156 rodzin, z powodu bezrobocia w 2009 141 rodzin, w 2010 157 rodzin a w 2011 tylko 133 rodziny. Tendencje wzrostowe w przyczynach udzielania pomocy w poszczególnych latach odnotowuje się w:

- rodziny niepełne 28 (2009) – 32 (2010) – 33 (2011)
- alkoholizm 33 (2009) – 40 (2010) - 45 (2011)
- potrzeba ochrony macierzyństwa 24 (2009) – 33 (2010) – 41 (2011)
- opuszczanie zakładu karnego 3 (2009) - 4 (2010) – 7 (2011)

Analizując wiek osób korzystających z pomocy największą grupę stanowią osoby w wieku aktywności zawodowej:

- w 2009r 52% (209 osób z 400 objętych wsparciem)
- w 2010r 54% (217 z 399 osób)
- w 2011r 55% (202 z 366 osób)

Stosunkowo nie wiele jest osób w wieku emerytalnym i głównie są osoby korzystające z usług opiekuńczych.

Najistotniejszymi przyczynami ubiegania się o pomoc mieszkańców naszej gminy w poszczególnych latach są:

- ubóstwo 159 (2009) – 176 (2010) – 156 (2011)
- bezrobocie 141 (2009) – 157 (2010) – 133 (2011)
- niepełnosprawność 67 (2009) – 70 (2010) – 69 (2011)
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa

- domowego 48 (2009) – 53 (2010) – 50 (2011)
- długotrwała i ciężka choroba 39 (2009) – 34 (2010) – 42 (2011)
- alkoholizm 33 (2009) – 40 (2010) – 45 (2011)
- potrzeba ochrony macierzyństwa 24 (2009) – 33 (2010) – 41 (2011)

Finansowanie

Pomoc społeczna porusza się na dwóch płaszczyznach - realizacja zadań w ramach własnych i w ramach zadań zleconych. Tych drugich na przestrzeni lat ubywało na rzecz tych pierwszych czyli zadań własnych. Jeszcze do 2009r takie świadczenia jak zasiłki stałe czy składki zdrowotne były zadaniem zleconym, co oznaczało 100% dotowanie, natomiast z chwilą przejścia na zadania własne zmienił się układ finansowania w proporcji 80% dotacja i 20% środki własne gminy. Ponieważ jest to zadanie własne może nastąpić taka sytuacja, że będzie w całości finansowane ze środków własnych.

Zasiłek stały jest świadczeniem obligatoryjnym tzn. takim, które musi być wypłacane jeżeli osoba ubiegająca się spełnia wymogi artykułu zawartego w ustawie. W jego przypadku widać systematyczny wzrost zarówno pod kątem ilości osób korzystających, jak i kwoty wydatków na ten cel. W 2009r korzystało z tej formy wsparcia 39 osób na kwotę 126tyś.zł, w 2010r 41 osób na kwotę 139tyś.zł, w 2011r 39 osób na kwotę 140tyś.zł, rok 2012 szacuje się na 42 osoby z kwota 158tyś.zł.

W zasiłku okresowym, który jednocześnie jest najpopularniejszą formą pomocy widać natomiast spadek zarówno ilości rodzin jak i kwoty świadczeń. Na taki stan rzeczy wpływ ma jednak fakt iż z roku na rok gmina otrzymuje coraz mniejsze wsparcie ze strony budżetu państwa, który musi zabezpieczyć 50% wyliczonego zgodnie z ustawą świadczenia. I tak w 2009r było 101 rodzin na kwotę 145tyś.zł, w 2010r 91 rodzin na kwotę 136tyś.zł, w 2011r 93 rodziny na kwotę 116tyś.zł, plan na 2012 r. to 90 rodzin przy budżecie 96tyś.zł. Bardzo widoczny jest wzrost odpłatności gminy za domy pomocy społecznej. W 2009r była 1 osoba na kwotę 18tyś.zł, w 2010r 2 osoby na kwotę 42tyś.zł, w 2011r 2 osoby na kwotę 44tyś.zł a w 2012r mamy 3 osoby na kwotę 70tyś.zł. Gmina sama w sobie nie posiada ani domów pomocy społecznej o zasięgu gminnym, ani środowiskowych domów pomocy społecznej. Świadczone są usługi opiekuńcze dla osób tego wymagających, nie można tu mówić tylko o osobach starszych ponieważ choroba i niepełnosprawność, które uniemożliwiają ludziom prawidłowe funkcjonowanie w środowisku dotyczą również ludzi w młodszym wieku. Ilość osób na terenie gminy wymagających takiej formy wsparcia utrzymuje się na podobnym poziomie między 6 a 7 osobami rocznie.

Widoczny jest również spadek dzieci korzystających z dożywiania w szkołach w roku 2009 było ich 143, w 2010 - 128, w 2011 - 107, plan na 2011 - 110. Pomimo iż dzieci same decydują o formie posiłku (śniadanie lub dwudaniowy obiad) sukcesywnie ich ubywa, na pewno po części jest to efekt niżu demograficznego ale może są też inne czynniki wpływające na niechęć dzieci do jedzenia posiłków w szkole.

Inne świadczenia osłonowe w ramach zadań własnych lub zleconych realizowane przez gminę

Dane przedstawione poniżej obrazują wsparcie dla wszystkich mieszkańców gminy, nie tylko dla objętych wsparciem przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Poniższe zadania realizowane są przez Gminę, nie przez Ośrodek Pomocy Społecznej.

Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków

Zarówno ilość osób jak i wysokości świadczeń utrzymują się na podobnym poziomie na przestrzeni analizowanych lat. W 2009r 253 osoby na kwotę 576tyś.zł a w 2011r 238 osób na kwotę 521tyś.zł.

Świadczenia pielęgnacyjne

Tutaj następuje wyraźny wzrost w ilości osób otrzymujących świadczenie. W 2009r było ich 28 na kwotę 151tyś.zł, w 2011 39 osób na kwotę 243tyś.zł a prognoza na 2012r to 45 osób na kwotę 350tyś.zł.

Jednorazowy dodatek z tytułu urodzenia dziecka

Tutaj widoczny jest spadek z 38 osób w 2009r do 25 osób w 2011r.

Świadczenia alimentacyjne

W tej grupie świadczeń występują wahania i powolny spadek, jednak są to ruchome formy świadczeń. W 2009r osób korzystających było 41 na kwotę 34tyś.zł a w 2011r 33 na kwotę 49tyś.zł.

Dodatki mieszkaniowe

W przypadku dodatków widzimy tendencję wzrostową w poszczególnych latach: 45 - 49 - 54 prognoza na 2012r 60 rodzin. Rośnie również kwota wypłacanych świadczeń: 34 - 38 - 49tyś.zł a prognoza na 2012 60tyś.zł.

Prace społecznie użyteczne

Tendencja wzrostowa zarówno w ilości wydanych skierowań, jak i kwoty świadczeń.

- 2009r 390 skierowań kwota 13 tyś.zł
- 2010r 410 skierowań kwota 15 tyś.zł
- 2011r 433 skierowania kwota 16 tyś.zł.
- 2012r prognoza 460 skierowań kwota 17 tyś.zł

Podane kwoty dotyczą tylko wkładu własnego gminy, drugą część stanowią środki urzędów pracy.

Poradnictwo

W ramach działalności Ośrodka i pracy socjalnej jego pracownicy świadczą na rzecz społeczności lokalnej poradnictwo ogólne w różnych sferach życia codziennego. Potrzebne jest jednak poradnictwo specjalistyczne świadczone przez osoby przygotowane zawodowo

np. prawnik, psycholog, terapeuci uzależnień, dla osób z środowisk przemocowych. Problemy zaczynają się już w szkole podstawowej i gimnazjum, coraz więcej dzieci nie radzi sobie z problemami często narzucanymi na nich przez dorosłych. Borykają się z problemami przemocy, agresji, uzależnień i współuzależnień, eurosieroctwa, nietolerancji i nieakceptacji ze strony rówieśników oraz własnej rodziny. Na chwilę obecną Gmina może zaoferować wsparcie psychologa (poradnictwo indywidualne dla dorosłych i dzieci), grupę wsparcia (obecnie dla kobiet z różnymi problemami) oraz indywidualne poradnictwo terapeutyczne dla osób uzależnionych. Wymiar godzin jest za niski do potrzeb. Brakuje wsparcia prawnika i grupowych działań terapeutycznych.

Zespół Interdyscyplinarny

Od listopada 2011 r. przy Ośrodku działa Zespół Interdyscyplinarny zajmujący się głównie sprawami związanymi z przemocą w rodzinach. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele różnych instytucji m.in. policji, szkoły, ośrodka pomocy społecznej, służby zdrowia, organizacji pozarządowej i kurateli sądowej. Dla sprawnej działalności Zespołu przydatna byłaby pomoc specjalistów (psycholog, prawnik, terapeuta) ponieważ przemoc jest specyficzną dziedziną i powinni się nią zajmować ludzie do tego przygotowani. Zespół nie ma też pomieszczenia, w którym mógłby prowadzić swoje spotkania i rozmowy z osobami wzywanyymi. Ze względu na małą kadrę Ośrodka są również problemy z prowadzeniem dokumentacji i obsługą działalności Zespołu, która należy do obowiązków Ośrodka.

Instytucje pomocy społecznej

Jedyną instytucją pomocy społecznej na terenie gminy jest ośrodek pomocy społecznej i jedno mieszkanie chronione dla maksymalnie 4 osób, które na chwilę obecną jest niezagospodarowane.

W gminie nie ma żadnych placówek działających w sferze socjalnej, które wspierałyby działalność ośrodka tj. klub integracji społecznej, klub seniora, klub samopomocy, ośrodek interwencji kryzysowej czy jednostka specjalistycznego poradnictwa. Na terenie gminy funkcjonują 3 świetlice środowiskowe dla dzieci i młodzieży, jednak większość korzystających to młodsze dzieci. Brakuje działań skierowanych na starszą młodzież i osoby starsze w wieku emerytalnym które również potrzebują zagospodarować swój czas. Ośrodek przy 2 pracownikach socjalnych i niewielkich nakładach finansowych nie jest w stanie zapłacić tej luki.

Kadra ośrodka pomocy społecznej

W ośrodku pomocy społecznej zatrudnionych jest łącznie 6 osób, w tym na pełnym etacie 4 osoby (3 pracowników socjalnych i kierownik), główna księgowa na 1/8 etatu i opiekunka na pełnym etacie ale zatrudniona w ramach prac interwencyjnych. Do końca 2012 r. zatrudnionych będzie 3 pracowników socjalnych ponieważ 1 osoba jest zatrudniona w ramach projektu Europejskiego Funduszu Społecznego, od 2013 r. będzie tylko 2 pracowników socjalnych. Zatrudnienie w ośrodku jest niewystarczające do potrzeb. Zatrudnienie księgowej na 1/8 etatu jest nieadekwatne do ilości wykonywanej pracy. W Ośrodku nie ma osoby zajmującej się kadrami, sprawami biurowymi typu prowadzenie korespondencji, dokumentacji, archiwizacji dokumentów, inwentaryzacjami itp. Kadry prowadzone są przez kierownika, natomiast sprawy biurowe prowadzone są przez wszystkich pracowników zależnie od potrzeb i sytuacji w danym momencie. Pracownicy mają również dodatkowe obowiązki - działają w gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, w zespole interdyscyplinarnym, wspomagają działania w ramach

projektu EFS, współorganizują projekty na rzecz społeczności lokalnej tj. zabawa choinkowa dla dzieci, dzień seniora, wigilia dla mieszkańców gminy, zajmują się pracami społecznie użytecznymi na terenie gminy. Ośrodek zatrudnia zbyt mało osób by móc dokonać podziału pracy - pracownik socjalny rejestruje wniosek, przeprowadza wywiad w środowisku, przygotowuje wywiad w wersji papierowej, gromadzi do tego odpowiednie dokumenty, wprowadza wywiad do systemu komputerowego, przygotowuje decyzję, robi listę wypłat (co wiąże się z prowadzeniem małej księgowości na własne potrzeby), w międzyczasie musi wykonywać pracę socjalną w postaci różnych interwencji, rozmów z petentami, rozmów z innymi instytucjami, przygotowaniem różnych pism, różnorodnym poradnictwem w miarę własnych możliwości, często rozstrzyganiem sporów, współpracą z różnymi instytucjami zewnętrznymi, na bieżąco prowadzą prace społecznie użyteczne. Opiekunka zajmująca się usługami opiekuńczymi dla osób tego wymagających pracuje na pełnym etacie ale zatrudniana jest w ramach prac interwencyjnych. Na chwilę obecną 1 osoba wystarczy do świadczenia usług opiekuńczych.

Koszty prowadzenia i utrzymania zasobu pomocy społecznej

Utrzymanie OPS

Utrzymanie ośrodka pomocy społecznej jest zadaniem obowiązkowym gminy i tylko częściowo jest dofinansowywane przez Urząd Wojewódzki (ok. 45tyś. rocznie). Taki stan powoduje, że nie stać nas na zatrudnienie dodatkowych pracowników. Świetlice środowiskowe są prowadzone przez gminę i utrzymywane z budżetu gminy. Nie są podległe ośrodkowi, ale do końca 2012 r. Gmina jest obowiązana dostosować organizację i standardy świadczonych usług do wymagań określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej.

Warunki lokalowe

Warunki lokalowe są niewspółmierne do potrzeb. Ośrodek zajmuje dwa pomieszczenia, jedno niewielkie jest biurem kierownika i drugie biurem 3 pracowników socjalnych. Ze względu na specyficzny charakter tej pracy nie powinno być takiej sytuacji ponieważ pracownicy prowadząc pracę socjalną rozmawiają z różnymi osobami, na bardzo osobiste, często intymne tematy a obecne warunki temu nie sprzyjają ponieważ w biurze jest 3 pracowników, ponadto często petenci przychodzą równoległe do 2 pracowników.

Środki finansowe na zadania własne i zlecone w obszarze pomocy społecznej

Ustawa o pomocy społecznej zmieniła się na przestrzeni ostatnich lat co spowodowało, że część zadań, które wcześniej były zlecone z czasem stały się zadaniami własnymi gminy o charakterze obowiązkowym np. zasiłki stałe i składki zdrowotne. Zmienił się również system ich finansowania. Do 2010 r. w 100% dotowane były z budżetu wojewody, natomiast od 2011 r. nałożono na gminy obowiązek współfinansowania w proporcji 80% budżet państwa i 20% budżet gminy. W przypadku tak małych gmin jak nasza jest to duże obciążenie (ok. 32-35 tyś.zł rocznie) przy ogólnie niewielkich środkach na pomoc społeczną, do tego dochodzi utrzymanie ośrodka pomocy społecznej. Analizując wydatki na przestrzeni kilku lat widać jak w niektórych sferach systematycznie rosną koszty np. na domy pomocy społecznej - w 2009r było 18tyś.zł a planowane wykonanie na 2012r sięga 70tyś.zł. przy 3 osobach umieszczonych w DPS-ach. Wzrasta również liczba osób uprawnionych do zasiłku stałego a tym samym składki zdrowotnej co powoduje wzrost nakładów na to zadanie zarówno po stronie budżetu państwa jak i gminy. Są jednak sfery w których widać spadek środków np. zasiłki i pomoc w naturze (zasiłki okresowe) dofinansowywane z budżetu państwa ze 140tyś.zł w 2009r do

gromadzenia dużej ilości dokumentów. Pracownikom brakuje również wsparcia specjalistycznego w bieżącej pracy socjalnej, w działaniach zespołu interdyscyplinarnego. Kurczące się środki na świadczenia finansowe również nie sprzyjają lepszym warunkom pracy, powodują, że pracownik musi kalkulować jaką pomoc, w jakiej wysokości i komu przyznać żeby nie przekroczyć posiadanych środków i żeby każdy otrzymał jakieś wsparcie.

Brakuje również żłobka i miejsc dla dzieci starszych w istniejącym przedszkolu, mało zagospodarowana jest sfera wsparcia dla najstarszych mieszkańców gminy oraz młodzieży.

Gmina do końca 2012 r. jest obowiązana dostosować organizację i standardy istniejących świetlic środowiskowych do wymogów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Warunki lokalowe w jakich funkcjonuje Ośrodek również należałoby poprawić, nie tylko po to by polepszyć komfort pracy pracowników ale by zapewnić godziwe warunki dla osób zgłaszających się i korzystających z usług Ośrodka.

gromadzenia dużej ilości dokumentów. Pracownikom brakuje również wsparcia specjalistycznego w bieżącej pracy socjalnej, w działaniach zespołu interdyscyplinarnego. Kurczące się środki na świadczenia finansowe również nie sprzyjają lepszym warunkom pracy, powodują, że pracownik musi kalkulować jaką pomoc, w jakiej wysokości i komu przyznać żeby nie przekroczyć posiadanych środków i żeby każdy otrzymał jakieś wsparcie.

Brakuje również żłobka i miejsc dla dzieci starszych w istniejącym przedszkolu, mało zagospodarowana jest sfera wsparcia dla najstarszych mieszkańców gminy oraz młodzieży.

Gmina do końca 2012 r. jest obowiązana dostosować organizację i standardy istniejących świetlic środowiskowych do wymogów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Warunki lokalowe w jakich funkcjonuje Ośrodek również należałoby poprawić, nie tylko po to by polepszyć komfort pracy pracowników ale by zapewnić godziwe warunki dla osób zgłaszających się i korzystających z usług Ośrodka.